

POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania J. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.
o prawo do emerytury górniczej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 stycznia 2022 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 8 października 2020 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 8 października 2020 r. oddalił apelację wniesioną przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. z dnia 15 czerwca 2020 r., którym zmieniono decyzję organu rentowego z dnia 12 lutego 2020 r. i przyznano ubezpieczonemu J.G. prawo do emerytury górniczej, począwszy od dnia 1 lutego 2020 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 15 czerwca 2020 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 50a ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako ustawa emerytalna) w związku z art. 125 ust. 1 z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony

Rzeczypospolitej Polskiej (dalej jako ustawa o powszechnym obowiązku obrony), w brzmieniu obowiązującym od dnia 12 sierpnia 1996 r. do dnia 11 sierpnia 1998 r.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł, że istota problemu powstałego na kanwie rozpoznawanej sprawy sprowadza się do konieczności jednoznacznego rozstrzygnięcia, czy w świetle obowiązujących regulacji możliwe jest uwzględnienie służby wojskowej (odbywanej zgodnie z art. 125 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony) do okresu pracy górniczej wymaganego przez art. 50a ust. 1 ustawy emerytalnej do nabycia prawa do emerytury górniczej.

Czy możliwe jest zatem zaliczenie ubezpieczonemu J.G. okresu odbywania służby wojskowej od 12 sierpnia 1996 r. do dnia 11 sierpnia 1998 r. do wymaganego w myśl art. 50a ust. 1 ustawy emerytalnej do nabycia prawa do emerytury górniczej po ukończeniu 50 roku życia, 25-letniego okresu pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, której definicję znajdziemy w art. 50c ustawy o emeryturach i rentach z FUS?

Zdaniem skarżącego, emerytura górnicza jest świadczeniem stanowiącym wyjątek od emerytur przyznawanych w powszechnym wieku emerytalnym i dlatego przesłanki warunkujące prawo do jej przyznania muszą być wykładane ściśle. Nie można także porównywać emerytury górniczej z emeryturą w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szkodliwych. Przepis art. 125 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony nie określa natomiast żadnej przesłanki prawa do emerytury, gdyż odnosi się jedynie do kwestii wliczania okresu służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie wszystkich świadczeń wynikających ze stosunku pracy. Analiza przepisów prawa ubezpieczeń społecznych prowadzi z kolei do wniosku, że nie jest możliwe postawienie znaku równości między pracą górniczą w rozumieniu art. 50c ustawy emerytalnej a pracą w szczególnych warunkach ujętą w wykazie A, dziale I (W górnictwie). Każda praca jest bowiem pracą w szczególnych warunkach, ale obowiązujące przepisy nie przewidują możliwości uznania innych niż wymienione w art. 50c okresów pracy w szczególnych warunkach za okresy pracy górniczej lub równorzędnej z pracą górniczą.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada również przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej

subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów, ponieważ podniesiony w nim problem został już rozstrzygnięty w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego. Przykładowo Sąd Najwyższy zajmował się tym problemem w wyroku z dnia 17 stycznia 2019 r., II UK 476/17 (LEX nr 2607950), wydanym w sprawie, w której istota sporu sprowadzała się do udzielenia odpowiedzi na pytanie o możliwość zaliczenia skarżącemu okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej w wymienionym okresie do wymaganego - w myśl art. 50a ust. 1 pkt 2 (oraz odpowiednio art. 50a ust. 2) ustawy emerytalnej - do nabycia prawa do emerytury górniczej po ukończeniu 55-tego lub 50-tego roku życia, 25-letniego okresu pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, zdefiniowanych w art. 50c tej ustawy. Sąd Najwyższy, rozstrzygając ten problem prawny, przytoczył swoje wcześniejsze orzecznictwo, podkreślając, że w wyroku z dnia 3 sierpnia 2016 r., I UK 283/15 (LEX nr 2148646), a także wyrokach z dnia 30 stycznia 2018 r., I UK 513/16 (OSNP 2018 nr 9, poz. 127) i z dnia 18 kwietnia 2018 r., III UK 57/17 (LEX nr 2497579), przesądzono już, że czas odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej w okresie obowiązywania, kolejno art. 108 ust. 1, art. 120 ust. 1, art. 125

ust. 1 i ponownie art. 120 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony zalicza się - przy spełnieniu określonych w tejże ustawie warunków - do stażu pracy górniczej uprawniającej do emerytury górniczej z mocy art. 50a ustawy emerytalnej.

We wskazanych judykatach Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że rozstrzygnięcia problemu prawnego występującego w sprawie należy szukać nie tyle na gruncie przepisów Rozdziału 3a Działu II ustawy emerytalnej, ile w obowiązujących w okresie odbywania przez skarżącego czynnej służby wojskowej przepisach ustawy o powszechnym obowiązku obrony, a ściślej w art. 108 ust. 1 oraz następnie art. 120 ust. 1, art. 125 ust. 1 i ponownie art. 120 ust. 1 tej ustawy, które stanowiły, że pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Treść powołanych przepisów wskazywała, że okres służby wojskowej traktuje się tak samo jak wykonywanie w tym czasie pracy przez pracownika. Jeżeli więc pracownik wrócił do zakładu pracy, jego zatrudnienie przed służbą wojskową, okres służby wojskowej i okres pracy po służbie wojskowej traktowano tak, jakby to był nieprzerwany okres zatrudnienia w tym samym zakładzie pracy.

W omawianych wyrokach Sąd Najwyższy nawiązywał także do orzecznictwa dotyczącego zaliczenia służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach. Mając na uwadze tę ugruntowaną linię orzeczniczą, stwierdził, że do takiej konkluzji skłania językowa wykładnia powołanych przepisów art. 108 ust. 1 (art. 120 ust. 1, art. 125 ust. 1 i ponownie art. 120 ust. 1) ustawy o powszechnym obowiązku obrony jako *lex specialis*, wzmocniona dodatkowo wykładnią systemową oraz funkcjonalną (art. 85 ust. 1 oraz art. 2 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, z których wynika zakaz ustanawiania takich regulacji ustawowych lub dokonywania takiej wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które dopuszczałyby jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony Ojczyzny).

Uwzględniając zaprezentowane wyżej poglądy, Sąd Najwyższy stwierdza, że zagadnienie prawne, na które powołuje się skarżący, nie ma charakteru „istotnego”

w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Nie występuje bowiem w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), podobnie jak nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł zatem do przekonania, że skarżący nie wykazał potrzeby poddania jego skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.